

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии шӯри диссертатсионии 6D.KOA-123-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон оид ба диссертатсияи Давлатализода Хуршед Давлаталӣ дар мавзӯи «Нақши расонаҳо дар ташаккули афкори умум», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣи доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯйи ихтисоси 6D050400 – Рузиноманигорӣ (6D050401 – Рузиноманигорӣ) пешниҳод шудааст.

Диссертатсияи Давлатализода Хуршед Давлаталӣ ба яке аз масъалаҳои муҳим ва мубрами илмӣ журналистिकाи муосир, нақши расонаҳо дар ташаккули афкори умум бахшида шудааст. Муаллиф дар доираи таҳқиқоти худ кушиш намудааст, ки таъсири воситаҳои ахбори омма ба равандроҳои иҷтимоӣ, сиёсӣ ва фарҳангии ҷомеа аз нигоҳи илмӣ мавриди таҳлил қарор диҳад. Аҳамияти диссертатсия, пеш аз ҳама, дар он зоҳир мегардад, ки дар шароити рушди босуръати технологияҳои иттилоотӣ ва таъсеаи фазои рақамӣ масъалаи таъсири расонаҳо ба шуури ҷамъиятӣ, ҷаҳонбинӣ ва муносибати шаҳрвандон ба воқеаҳои сиёсӣву иҷтимоӣ аҳамияти махсус касб намудааст. Муаллиф нақши воситаҳои ахбори оммаро дар ташаккул, танзим ва самтдиҳии афкори ҷамъиятӣ таҳқиқ намуда, омилҳои таъсиррасонӣ, ҳадафҳо ва вазифаҳои ғайолияти расонаҳоро дар муҳити иттилоотии кишвар ба таври муфассал баррасӣ кардааст.

Дар диссертатсия масъалаҳои муҳимми назариявӣ ва амалӣи ғайолияти расонаҳо, аз ҷумла, таъсири матбуот ва телевизион ба ташаккули мавқеи шаҳрвандӣ, фарҳанги сиёсӣ ва маърифати иҷтимоӣ таҳлил гардида, роҳҳои тақмили ғайолияти иттилоотии расонаҳо пешниҳод шудаанд. Аз ин ҷиҳат, таҳқиқоти мазкур метавонад барои рушди минбаъдаи низоми иттилоотии кишвар, тақмили сиёсати иттилоотӣ ва ҳалли мушкилоти мубрами ғайолияти воситаҳои ахбори омма заминаи мусонд фароҳам оварад.

Навгонии илмӣи диссертатсия дар он ифода меёбад, ки мавзӯи мазкур дар доираи илмӣ журналистिकाи ҷорӣ бори аввал ба таври мукамал ва фарогир мавриди таҳқиқ қарор гирифтааст. Муаллиф дар баробари нақши расонаҳоро

дар ташаккули афкори умум мавриди омузиш қарор додан, инчунин, масъалаҳои марбут ба ташаккули афкори созанда, таҳкими масъулияти иҷтимоии расонаҳо, нақши ҷомеаи шахрвандӣ ва психодҳои танзимкунандаи сиёсати иттилоотиро низ таҳлил намудааст. Дар таҳқиқот хусусиятҳои таъсири намудҳои гуногуни расонаҳо, бахусус, матбуот ва телевизион ба афкори ҷомеа дар шакли муқоисавӣ баррасӣ гардидаанд, ки ин ҷанба яке аз нағзониҳои муҳими илми диссертатсия ба ҳисоб меравад.

Қобили зикр аст, ки ҳарчанд дар илми журналистикаи тоҷик доир ба ғайолияти воситаҳои ахбори омма, масъалаҳои инъикоси воқеаҳои сиёсӣ ва иҷтимоӣ ва нақши нашрияҳои алоҳида як қатор таҳқиқот анҷом дода шудаанд, аммо масъалаи нақши расонаҳои гуногуншакл дар ташаккули афкори омма то имруз ба таври комплексӣ ва муқоисавӣ таҳқиқ нагардида буд. Аз ин ру, диссертатсияи мазкур дар пур намудани ин ҳолигии илмӣ саҳми арзишманд мегузорад.

Арзиши амалии таҳқиқ низ назаррас мебошад. Маводи диссертатсия, ҳулосаҳо ва тавсияҳои илми пешниҳодшуда метавонанд дар таҳияи сиёсати иттилоотӣ, тақмили ғайолияти расонаҳо ва баланд бардоштани сатҳи касбии рузноманигорон мавриди истифода қарор гиранд. Ҳамчунин, натиҷаҳои таҳқиқ барои омузиши ғайоҳои назарияи журналистика, сотсиологияи журналистика, ғайои иттилоотӣ, амнияти иттилоотӣ ва дигар ғайоҳои марбут аҳамияти муҳим дошта, метавонанд ҳамчун маводи таълимӣ ва методӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ истифода шаванд. Илова бар ин, таҳқиқоти мазкур барои анҷом додани қорҳои илми минбаъда, таҳияи рисолаҳои илмӣ ва қорҳои таҳқиқоти донишҷӯён ва муҳаққиқони соҳаи журналистика заминаи мусоид фароҳам меорад.

Диссертатсияи Давлатализода Хуршед Давлаталӣ ба талаботи бандҳои 31 ва 33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ гардидааст, пурра мувофиқат менамояд. Таҳқиқоти анҷомдодашуда дорои хусусияти мустиҳили илмӣ буда, натиҷаҳо ва нуктаҳои асосии барои ҳимоя пешниҳодшуда саҳми шахсии

муаллифро дар таҳия ва баррасии масъалаи илмӣ интиҳобшуда ба таври
возеҳ инъикос мекунанд. Дар раванди таҳқиқ муаллиф масъалаҳои назариявӣ
ва амалии марбут ба нақши расонаҳо дар ташаккули афкори умумро дар
асоси таҳлили илмӣ, омузиши адабиёти соҳавӣ ва ҷамъбасти таҷрибаи
фаъолияти воситаҳои ахбори омма мавриди омузиши амиқ қарор додааст.

Диссертатсия аз нигоҳи сохторӣ дорои мазмунӣ муназзам ва мантиқӣ
пайваста буда, бобу фаслҳо бо ҳамдигар иртиботи илмӣ ва мантиқӣ доранд.
Мавзӯ, мақсад, вазифаҳо, усулҳои таҳқиқ, натиҷаҳо ва хулосаҳои илмӣ дар
ҳамоҳангии комил таҳия гардида, пайдарпайии мантиқии масъалагузорӣ ва
таҳлили илмӣ роия шудааст. Нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшуда ва хулосаҳои
ниҳони таҳқиқ аз мустақилияти фикрӣ ва сатҳи шахсии муаллиф шаҳодат
медиханд.

Мавзӯ ва мазмунӣ диссертатсия ба шиносноман ихтисоси илмӣ
6D050401 – Рузноманигорӣ пурра мутобикат намуда, масъалаҳои дар доираи
таҳқиқ баррасишуда ба самтҳои асосии таҳқиқоти илмӣ соҳаи журналистика
иртиботи мустақим доранд. Дар диссертатсия масъалаҳои назарияи
журналистика, нақши иҷтимоии расонаҳо, таъсири ВАО ба афкори ҷамъиятӣ
ва хусусиятҳои фаъолияти иттилоотӣ дар шароити ҷомеаи муосир мавриди
таҳқиқ қарор гирифтаанд, ки ба муҳтавои ихтисоси мазкур мувофиқ
мебошанд.

Натиҷаҳои асосии таҳқиқ, хулосаҳо ва тавсияҳои илмӣ муаллиф дар 16
мақолаи илмӣ инъикос ёфтаанд, ки аз ин шумора 9 мақола дар маҷаллаҳои
илмӣ тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нашр расидаанд. Мақолаҳои интишорёфта мазмун
ва муҳтавои асосии диссертатсияро фаро гирифта, масъалаҳои меҳварии
таҳқиқро инъикос менамоянд. Автореферати диссертатсия низ муҳтавои
асосии қисми илмиро ба таври фишурда ва илмӣ инъикос намуда, бо мазмунӣ
диссертатсия мувофиқ мебошад. Теъдод ва муҳтавои мақолаҳои илмӣ
муаллиф ба талаботи бандҳои 34 ва 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ
ҷавобгу мебошанд.

Ҳангоми омузиши матни диссертатсия истифодаи мавод бидуни ишора ба муаллиф ё маъҳаз ба назар намерасад. Муаллиф дар истифодаи адабиёти илмӣ ва манбаъҳои таҳқиқ талаботи иқтибосоварӣ ва меъёрҳои ахлоқи илмиро риоя намудааст, ки ин аз мутобиқати диссертатсия ба талаботи банди 37-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ шаҳодат медиҳад.

Дар хулосаи диссертатсия натиҷаҳои асосии таҳқиқ ҷамъбаст гардида, моҳияти масъалаҳои меҳварии баррасишуда ба таври мушаххас инъикос ёфтааст. Муаллиф дастовардҳои илмӣ таҳқиқро ҷамъбаст намуда, дурнамон таҳқиқоти минбаъдaro дар самти омузиши нақши расонаҳо дар ташаккули афкори умум муайян кардааст. Хулосаҳо ва тавсияҳои пешниҳодшуда аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқро таъкият мебахшанд.

Бо дарназардошти аҳамияти илмӣ таҳқиқ, навгониҳои илмӣ пешниҳодшуда, арзиши назариявӣ ва амалии натиҷаҳои бадастомада, комиссияи экспертӣ ба чунин хулоса омад, ки диссертатсияи Давлатализода Хуршед Давлаталӣ дар мавзӯи **«Нақши расонаҳо дар ташаккули афкори умум»** қори анҷомёфтаи мустақили илмӣ буда, ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгу мебошад ва онро барои Ҷимоя ҷиҳати дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯи ихтисоси 6D050400 – Рузноманигорӣ (6D050401 – Рузноманигорӣ) пешниҳод намудан мумкин аст.

Комиссияи экспертӣ дар асоси банди 60-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ пешниҳод менамояд:

1. Диссертатсияи Давлатализода Хуршед Давлаталӣ дар мавзӯи **«Нақши расонаҳо дар ташаккули афкори умум»** барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯи ихтисоси 6D050400 – Рузноманигорӣ (6D050401 – Рузноманигорӣ) дар ҷаласаи шурои диссертатсионии 6D.KOA-123-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон тариқи овоздиҳии ошкоро ба Ҷимоя қабул карда шавад.

2. Комиссияи экспертӣ муҳаққиқони зеринро, ки қорҳои илмӣ таҳқиқнашон ба ихтисоси 6D050400 – Рузноманигорӣ (6D050401 –

Рузноманигорӣ) мувофиқат доранд, ба ҳайси муқарризи расмӣ пешниҳод менамояд:

- **Афсаҳзод Аббос Аълоҳон** – доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи журналистикаи ватанӣ ва байналмилалӣ факултети филологияи рус, журналистика ва медиатеологияҳои Муассисаи таълимии байнидавлатии маълумоти олии «Донишгоҳи (славянӣ) Россия ва Тоҷикистон»;

- **Бобочонова Мутриба Султоновна** – номзоди илмҳои филологӣ, дотсент, мудири кафедраи иттилоот ва технологияҳои робитагии Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Гафуров».

3. Ба сифати муассисан пешбар **Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хисрав»** пешниҳод мешавад.

4. Барои гузоштани эълони ҳимоя, матии диссертатсия ва автореферати он дар сомонаҳои Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ва Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

5. Барои ҷопи автореферат бо ҳукуки дастнавис ва ирсол гардидани он ба суроғаҳои таъиншуда иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи эксперти:

доктори илмҳои филологӣ, профессор,
узви шӯрои диссертатсионӣ

Бозорзода Н. Ш.

Аъён комиссияи эксперти:

доктори илмҳои филологӣ,
узви шӯрои диссертатсионӣ

Ҳасанова Т. Ғ.

Аъзои комиссияи эксперти:

номзоди илмҳои филологӣ

Усмонова Н. К.